

Den utvidede utenriks- og konstitusjonskomite
Møte fredag den 23. oktober 1959 kl. 9.

Møtet ble ledet av formannen, F i n n M o e.

Til stede var: Borten, Bøyum, Reidar Carlsen, Kjøs, Meisdalshagen, Finn Moe, Offerdal, Reinsnes, Røiseland, Wikborg, Langhelle, Henrik Svensen, Dahl, Bondevik (for Hareide), Hegna, Hønsvold, Paul Ingebretsen og Vatnaland.

Av Regjeringens medlemmer var til stede: handelsminister Skaug og fiskeriminister Lysø.

Dessuten ble byråsjef Bjørge i Fiskeridepartementet gitt adgang til møtet.

Formannen: Som det fremgår av innkallelsen, er dette møte innkalt midt under trontaledebatten for at medlemmene skulle få en orientering om det som foregikk under forhandlingene i London og som ikke godt kan refereres offentlig. Jeg gir ordet til fiskeriministeren.

Statsråd Lysø: Det var med en viss spenning vi reiste til London for å få en konferanse med representanter for den britiske regjering om fiskens stilling i et frihandelsforbund. Under disse drøftinger ble det da gitt uttrykk for henholdsvis de norske og de britiske synspunkter når det gjelder dette spørsmål. Fra norsk side fremholdt vi to ting. For det første at frossenfilet og frosne skalldyr måtte bli akseptert som industrivarer i likhet med fiskehermetikk, sildemel, sildolje osv. For det annet at de øvrige fiskevarer, herunder ferskfisk, rundfrossen, saltet, røkt eller tørket fisk, måtte komme inn under en særbehandling med sikte på over et kortere eller lengre tidsrom å gå inn i frihandelsområdet som frihandelsvarer.

Når det gjaldt den første gruppen, poengterte vi at det fra norsk synspunkt var vanskelig å kunne forstå at ikke frossen filet kunne aksepteres som industrivare, idet det virkelig er en industrivare. Vi pekte på at vi på dette område har utbygd en betydelig industri som krever store kapitalinvesteringer, og hvor produksjonsomkostningene utgjør minst 50 prosent av råstoffprisen, og vi fremholdt at det for vårt vedkommende derfor var av avgjørende betydning at denne vare ble akseptert som industrivare i frihandelsområdet, for ellers ville balansen i forbindelse med dette bli meget tvilsom for vårt vedkommende. De drøftinger som fant sted, kom til å dreie seg om dette spørsmål, og den andre varegruppen, ferskfisk, rundfrossen fisk osv., kom i bakgrunnen.

Det som fra britisk side ble hevdet, var at i og med at man hadde akseptert fiskehermetikk og hermetiske skalldyr, oljer av marin opprinnelse, samt sildemel, som industrivarer, hadde man imøtekommet det norske kravet så langt at det måtte sies at man overfor Norge hadde gått lenger enn man hadde gjort overfor Danmark når det gjaldt jordbruksvarer. De sa at de riktignok meget godt kunne forstå det norske synspunktet. De forsto at det ville være av interesse for den norske fiskerinæringen å få med frossen filet som industrivare, men de mente på den annen

side at for Storbritannia ville dette være meget betenkelig sett i relasjon til landets egne fiskeriinteresser.

Ganske snart etter at vi begynte å drøfte disse spørsmålene, brakte de inn sjøgrensespørsmålet. De sa at det hele ville komme i en noe merkverdig stilling hvis man fra britisk side nå aksepterte at frossenfilet kom med som frihandelsvare. Da sto man fra britisk side overfor den risiko at Norge kunne gå til utvidelse av sin fiskerigrense, med den følge at lønnsomheten og fiskerimulighetene for de britiske trålere ble redusert. De mente at det var urimelig at man fra norsk side først ville kreve at fileten skulle komme med i frihandelsområdet, for i neste omgang å gå til utvidelse av fiskerigrensen. De mente at dette var forhold som britene måtte vurdere i sammenheng, og de var åpenbart sterkt opptatt av denne problemstilling.

De kom også inn på tanken om en bilateral avtale. Vi hevdet nemlig at etter vårt syn på utviklingen av filetproduksjonen og på eksportmulighetene for andre fiskevarer i tiden framover kunne det ikke bli tale om at vi ville komme opp i et kvantum høyere enn i beste fall maksimum 10 – 12 000 tonn for vår eksport av frossen filet til det britiske marked f.eks. i en 10-årsperiode framover, fordi vi også hadde markeder for andre fiskevarer som vi naturligvis også ville ha interesse av å dekke. Når vi nevnte dette tallet, var det fordi vi ville fremholde at det var urimelig at britene virkelig kunne finne noen saklig grunn til å hevde at den norske fileten ville bli en fare for de britiske fiskeriene og for omsetningen av den britiske fisk på det engelske konsummarked.

Når det gjaldt dette siste, ga de heller ikke uttrykk for at norsk frossenfilet i og for seg representerte noen fare på det britiske marked. Men det som kom tydelig til uttrykk, var at de i forbindelse med dette ville avtvinge oss en nærmere uttalelse om fiskerigrensespørsmålet. Det er ganske interessant å legge merke til at de i det hele tatt ikke kom inn på spørsmålet om landing, transitt og omlasting. Det var sjøgrensespørsmålet de befattet seg med.

I forbindelse med frossenfileten kom britene inn på tanken om en bilateral avtale om et kvantum av f.eks. 12 000 tonn, men dette knyttet de til fiskerigrensespørsmålet. Så vidt jeg skjønnte, kunne de tenke seg å ta opp spørsmålet om å gå inn på en bilateral avtale om et bestemt kvantum, f.eks. 12 000 tonn, men den måtte i tilfelle bare gjelde foreløpig inntil man hadde holdt sjørettskonferansen i Genève i 1960. Hvis sjørettskonferansen førte til det resultat at 12-milsgrensen ble akseptert, og Norge i medhold av dette vedtaket gikk til å utvide sin fiskerigrense til 12 mil, ville de forbeholde seg rett til å ta opp spørsmålet om en bilateral avtale også vedrørende fiskerigrensen.

Vi fremholdt at vi ikke fant i det hele tatt å kunne bringe fiskerigrensespørsmålet inn i denne forbindelse, fordi vi hele tiden hadde tatt det standpunkt at vi ville avvente Genèvekonferansens resultat når det gjaldt det spørsmålet. Vi hevdet at det ville være helt urimelig, og at det for oss fremstilte seg som helt umulig, å ta opp det spørsmålet i forbindelse med frossenfiskens stilling i et frihandelsområde.

Dette ville de ikke akseptere. De mente at vi måtte avgi en eller annen forsikring om at de britiske fiskere skulle være sikret fangstmuligheter innenfor en

eventuell 12-milsgrense. Det ville for oss bety to ting. Om det på sjørettskonferansen oppnås 2/3 flertall for at en kyststat kan utvide sin sjøgrense til 12 mil, vil det naturligvis i et slikt vedtak bare ligge en *adgang* til å foreta en slik sjøgrenseutvidelse, det *pålegger* ikke kyststatene å gjøre det. I tilfelle av et slikt vedtak ville vi da stå overfor den situasjon at vi enten måtte unnlate å gå til utvidelse til 12 mil, eller, hvis vi gjorde det, gi Storbritannia konsesjoner og rettigheter til å fiske innenfor denne grense, slik som de britiske fiskerne nå gjør.

Vi fremholdt under samtalen når det gjaldt fileten og fisk i sin alminnelighet, at det var meget viktig for oss å få Storbritannia til å akseptere vårt standpunkt. Når det var så viktig for oss, var det ikke fordi vi innenfor syvmaktsområdet eller særlig Storbritannia hadde våre største interesser med hensyn til fiskeeksporten. Vi fremholdt at det i forbindelse med en eventuell sammensmelting av hele det vest-europeiske område, altså herunder også «De seks», ville ha en avgjørende betydning for oss at vårt syn kunne bli akseptert, idet vi hadde større interesser i hele Vest-Europa totalt sett, enn i Storbritannia når det gjaldt vår fiskeeksport.

Men jeg må si at de inntok en meget steil holdning i dette spørsmålet. Riktignok sa de at man fikk drøfte dette videre i Saltsjöbaden, og de hevdet også at de ikke hadde hatt anledning til å drøfte spørsmålet i regjeringen, og at de naturligvis ville ta det opp og legge fram våre synspunkter for sin regjering ved første anledning, men det må likevel antas at handelsministerens og landbruks- og fiskeriministerens synspunkter vil bli nokså avgjørende for den britiske regjerings standpunkt når saken blir behandlet der.

Jeg må si at det som er det sentrale spørsmål her, er ikke først og fremst at de er redde for at det britiske marked skal bli oversvømmet av norsk fisk. Det de er opptatt av, er at de ved disse forhandlinger skal prøve å sikre seg rettigheter innenfor en 12-milsgrense. De vil prøve å unngå å komme i samme situasjon overfor oss som de er kommet i overfor f.eks. Island.

Det er også et annet spørsmål i denne forbindelse som britene er opptatt av. Vi har jo tidligere gitt uttrykk for at hvis man på sjørettskonferansen i Genève ikke kommer fram til et flertall for 12-milsgrense, vil man fra norsk side allikevel gå til en utvidelse til 12 mil. Dette er britene kjent med, og det er de naturligvis også opptatt av, for da er det jo et åpent spørsmål: Hvis det på sjørettskonferansen ikke blir flertall for 12 mil, vil Norge da allikevel gå til utvidelse av sin sjøgrense? Det ble ikke stillet spørsmål om hvorledes Norge vil stille seg i den situasjon, men det er klart at det opptar dem meget sterkt, fordi det jo er et hovedprinsipp fra britisk side at de går imot enhver innskrenking av rettighetene på havet, og det er da naturlig å anta at de overfor oss vil bruke denne problemstillingen for å sikre seg mot nettopp en slik utvikling.

Vi for vår del må da være klar over at hvis vi går til å innrømme britene rettigheter innenfor en eventuell 12-milsgrense, mot at frossen fileten blir tatt med som industrivarer, må vi også gi de samme rettigheter til andre land. Ved en samordning av «De syv» og «De seks» betyr det at vi da må gi de samme rettigheter innenfor dette område til både franske, tyske og andre lands trålere, hvilket i realiteten vil

bety at det for oss ikke vil bli noen endring i forholdene på fiskefeltet slik som vi har dem i dag.

Jeg spurte dem hvordan det så stilte seg med den andre gruppen av fiskevarer, altså ferskfisk, rundfrossen fisk osv. Det svarte de ikke noe på, og mitt inntrykk var at det var noe de overhodet ikke ville drøfte.

For å få frossenfileten inn som industrivare må vi altså erklære oss villige til å imøtekomme britenes krav og gi dem de rettigheter de er ute etter, men heller ikke da vil vi etter mitt skjønn få aksept fra Storbritannia på at de andre fiskevarene skal tas opp til særbehandling med tanke på en gradvis avtrapping av toll og avgifter. Bildet blir da slik, at for å få fileten med, må vi gi en motytelse som består i rettigheter innenfor en 12-milsgrense, og de øvrige fiskevarer står da helt uvisst i bildet. Det er den oppfatning jeg fikk av det.

Jeg vil gjenta hva jeg sa her i utenrikskomiteen sist, at når det gjelder de industrielt bearbejdede varer, frosne fileter og skalldyr, mener jeg at det burde bli akseptert som industrivarer uten motytelse av noe slag fra norsk side. Når det derimot gjelder den annen gruppe – ferskfisk, rundfrossen fisk osv. – har jeg hele tiden vært av den oppfatning at det ville være urealistisk å tro at vårt krav ville bli akseptert uten krav om motytelser. Men hvis vår motytelse for å få frossenfileten inn som industrivare skal bestå i praktisk talt å fraskrive oss enhver rett til å utvide vår fiskerigrense, og vi da ikke skal få de andre fiskevarer med, synes jeg det blir en noe stor ytelse fra norsk side, og balansen i dette bildet blir da meget tvilsom.

Jeg kan nevne at jeg i morgen skal ha møte med representanter for alle ledd innen fiskerinæringen, og jeg må jo i det møtet gi en orientering om hvorledes saken ligger an. Men jeg er forberedt på at alle som representerer næringen, vil gå meget sterkt imot at vi skal gå til det skritt å disponere rettighetene innenfor en 12-milsgrense mot å få frossen fileten med som industrivare, uten å få noen som helst garanti for at de andre fiskevarene skal kunne komme opp til behandling med sikte på frihandelsstatus.

Når man så skal til å sette opp regnestykket, tror jeg at det for næringen vil stille seg meget tvilsomt. Spørsmålet om landing og transitt tok vi ikke opp i det hele tatt. Vi ville ikke komme inn på spørsmålet om motytelser for å få frossenfileten akseptert som industrivare, idet vi opprettholdt det syn at dette skulle aksepteres uten motytelse. Men det er all grunn til å anta at britene ikke har noen større interesse av landing og transitt, slik at et eventuelt tilbud i den henseende sannsynligvis for dem ikke vil være fullgod motytelse. Jeg tror vi må regne med det, selv om det ikke ble sagt der. Vi tok det altså ikke opp, og de tok det heller ikke opp.

Derimot ser jeg ikke bort fra at svenskene har en viss interesse av å få rett til landing og transitt. Det som nå er et spørsmål, er hvorledes svenskene vil stille seg etter den holdning Storbritannia har inntatt. Svenskene har jo hittil vært gunstig innstillet overfor det norske kravet når det gjelder fileten, idet de har lovet å støtte oss, så vidt jeg skjønner av de konferanser som har funnet sted i Saltsjöbaden. Men jeg skulle ikke bli så mye overrasket om svenskene nå, etter at de er blitt kjent med britenes nokså steile holdning, vil innta en annen stilling i dette spørsmålet. Det tør

jeg naturligvis ikke ha noen mening om, og konferansene i Saltsjöbaden vil vise hvordan det går. Når det gjelder den andre gruppen av fiskevarer, har svenskene foreløpig støttet det britiske standpunkt, nemlig at man ikke kunne forplikte seg til å ta disse varer opp til vurdering.

Dette er kort fortalt den situasjon vi står overfor. Jeg tror nok at det er nødvendig å få vite utenrikskomiteens syn og mening. Det kan være til nytte for dem som nå sitter i Saltsjöbaden og i de nærmeste dager skal ta opp spørsmålet om fiskens stilling, med hensyn til hvilket standpunkt vi her skal holde på.

Formannen: Jeg skal takke for redegjørelsen.

Statsråd Lysø: Det er mulig at handelsministeren kan supplere det jeg har sagt.

Statsråd Skaug: Jeg vil gjerne nevne at i de drøftelsene som fant sted, var det den britiske landbruks- og fiskeriminister som i det vesentlige førte ordet, og handelsministeren sa ikke stort. Det forelå ingen britisk regjeringsbeslutning – det visste vi på forhånd at man ikke hadde – men de ville gjerne drøfte situasjonen for å høre vår argumentasjon, som så, sammen med det som er lagt frem skriftlig, kunne danne grunnlaget for en behandling i den britiske regjering, som igjen skulle kunne danne grunnlaget for de videre forhandlinger. Vi vet selvsagt ikke hva som kan komme ut av dette. Dette er i det hele tatt en forhandlingssituasjon som er under utvikling. Hva det er Maudling vil gå inn for eller prøve å få til i en situasjon som denne, hvor det opplagt foreligger forskjellige interesser blant medlemmene av den britiske regjering, vet vi jo ikke noe om.

Drøftelsene sluttet med at vi la frem et noe endret forslag med hensyn til fiskens og fiskevarenes plasering i frihandelsområdet, og det er dette forslaget, sammen med de britiske antydningene som vil danne utgangspunktet for diskusjonene i Saltsjöbaden. Vi må da gi en reaksjon på det som ble sagt i London, og vi må gi instruks til våre folk i Stockholm.

Fiskeriministeren nevnte en bilateral avtale. Det er ikke slik å forstå at det skulle være en bilateral avtale mellom regjeringene. Det ville det ikke være mulig å presentere overfor GATT eller overfor noen. Men det de var opptatt av, var spørsmålet om det kunne etableres et sett garantier for at den norske eksporten i løpet av det kommende ti-år ikke ville overstige 10 000 – 12 000 tonn – et kvantum som ligger noe i overkant av det Findus og Frionor regner med som sannsynlig. Det måtte i tilfelle skje – det sa de selv – i form av en gentlemen's agreement og ikke gjennom en avtale. I selve avtalen om fisk og fiskeprodukter måtte man ha generelle bestemmelser, hvor en kvantumsbegrensning selvsagt overhodet ikke kunne nevnes.

Deres vesentlige punkt var da det forhold at om man tenkte seg at man gikk inn for en ordning ville det, slik saken foreligger, sannsynligvis ligge i Norges hånd unilateralt å endre på det som etter deres oppfatning var grunnlaget for selve ordningen, nemlig den nå eksisterende fiskerigrense, og – hevdet de – hvis Norge

unilateralt endret på denne til skade for britiske fiskere, måtte da de stå fritt til igjen å si opp og ta opp hele arrangementet til ny overveielse.

Vi hadde ikke for hånden tall som viste betydningen for de britiske fangstene av en utvidelse til 12 mil. Det holder vi nå på å undersøke, for det er selvsagt av en viss betydning å vite: Hvor meget betyr det for de britiske fiskeriinteresser om vi går til utvidelse til 12 mil? Slike oppgaver foreligger ikke i nøyaktig form, bl.a. fordi en eventuell 12 mils grense jo vil gå rett over bankene ved Andenes, og det ikke er godt å vite hva som blir fisket på utsiden og hva på innsiden der av det som blir 12-milsgrensen. Det er noe man antagelig kan anføre visse betraktninger om.

Vi nevnte at dette jo også reiser et vesentlig problem for vårt vedkommende, idet det kan bli nødvendig for oss å utsette hele ratifikasjonsprosessen inntil det foreligger klarhet med hensyn til fiskerigrensereglene i forbindelse med konferansen i Genève. Men vi har naturligvis her et litt vanskelig punkt fordi vi jo selv ønsker å stå helt fritt og overhodet ikke ønsker å snakke om hva vi der kan tenke oss å komme til å gjøre.

Det er vel imidlertid kanskje tillatt å si at jeg for min del tror at om vi i en gitt situasjon hvor det i Genève ikke er blitt enighet, allikevel går til å utvide til 12 mil, så kan det være vel og bra som beskyttelse for de norske fiskeres produksjonsbetingelser, men om vi gjør dette på unilateralt grunnlag, skal vi være fullstendig på det rene med hvilke vanskeligheter vi kan komme opp i når det gjelder avsetning av norske fiskeprodukter. Det kan komme til å gjelde på alle europeiske markeder, i alle de land hvis fiskeriinteresser blir skadelidende. Det er noe man selvsagt ikke kan vite noe om på forhånd, men det er, tror jeg, et høyst reelt problem.

Ellers ville det følge av frossenfiskens behandling som industrivare at den også ville være underlagt frihandelskonvensjonens alminnelige bestemmelser når det gjelder etableringsrett og andre forhold. Nå er vel etableringsretten i seg selv, hvis den ikke er kombinert med landing og transittering, noe som er av liten interesse, og hvis man for alvor skulle følge tankegangen om en parallellitet mellom frossenfisk og andre industrivarer når det gjelder etableringsrett, er det ikke utelukket at man ville komme til det resultat at inkluderingen av frossenfisk som industrivare også ville få en viss betydning for utformingen av bestemmelsene om etableringsretten, fordi selve etableringsretten alene ville være illusorisk uten landing og transittering.

Formannen: Er det noen som forlanger ordet?

Hønsvald: Får jeg lov å stille et spørsmål. Det står her i Morgenbladets redaksjonelle artikkel i dag:

«Det er jo nemlig en uttrykkelig forutsetning at fisk og fiskeprodukter med enkelte få unntagelser skal holdes utenfor frihandelsområdet, og være gjenstand for bilaterale forhandlinger.»

Jeg ville gjerne spørre om denne fremstillingen er riktig.

Statsråd Skaug: Nei, det er den ikke. Det som er riktig er at man hele tiden har basert seg på at jordbruksvarene og fiskevarene skulle behandles for seg i særskilte avsnitt, enten som en del av konvensjonen eller i spesielle paragrafer i tillegg til konvensjonen. Det er enighet om at en del av fisk og fiskevarene er industrivarer, det er klarert for nokså lenge siden. Det det så er uenighet om, er om de *frosne* produktene skal behandles som industrivarer, mens man skal ha særbestemmelser for dem av fisk og fiskevarene som ikke blir tatt inn og behandlet som industrivarer.

Hønsvald: Når jeg spør, er det fordi det fremstilles her som om de øvrige fem land av De ytre syv ikke berøres av de norsk-britiske forhandlinger, og det må jo forstås slik at man ikke skal få noen overenskomst med de andre fem landene når det gjelder frossenfisken, men bare med Storbritannia i tilfelle.

Statsråd Skaug: De andre fem landene har jo allerede godtatt det norske forslaget slik det ble lagt frem tidlig i sommer.

Hønsvald: Da kan jeg bare konstatere at Morgenbladets fremstilling er helt feilaktig.

Statsråd Skaug: Det må man si.

Vatnaland: Ja – det var ikkje noko opplyftande resultat dette som fiskeriministeren gjorde greie for, og eg kan ikkje nekta for at eg mest hadde venta det slik. Så tidleg som til møtet her i komiteen den 23. juli, låg det føre eit PM med orientering om dei drøftingane som då var haldne, og på side 15 der var det sagt dette som nettopp vart opplyst, at «samtlige delegasjoner unntatt den britiske har også godtatt frossenfilet og frosne skalldyr får status som vanlige industriprodukter». Men så heiter det: «Den britiske delegasjon har påpekt at en ikke kan overveie forpliktelser som medfører opphevelse av tollene på ikke-industrielle fiskevarer.» - Når dei då ikkje vil godta frossenfilet og frosne skalldyr – det gjeld reker fyrst og fremst – som industrivarer, og dei i det heile har erklært på eit så tidleg tidspunkt at dei ikkje ein gong vil «overveie» det spørsmålet, då synest eg at vi står overfor ein mur som det ikkje er så enkelt å koma igjennom.

Eg deler fullt ut det synet som fiskeriministeren her har gjort gjeldande. Eg meiner at så mykje som dette tyder for norske fiskeinteresser i eit frihandelsområde, så kan ein ikkje gje kjøp der. Eg skjønner godt at Storbritannia ikkje har noka serleg interesse av høve til landing og transitt, men, som det har vore opplyst, svenskane er svært interesserte i det. Eg har sjølv vore med for ein del år sidan og forhandla med svenskane om nettopp det spørsmålet, og dei var nokså pågåande.

Når eg vil åtvare mot at ein dreg dette med landing og transitt inn i desse forhandlingane, er det mest med sikte på det som kan koma seinare, i tilfelle her vert ei samansmelting av De ytre sju og Dei indre seks. Vi veit ikkje kva det kan draga etter seg, og vi ville då stå veikt, meiner eg, overfor land som Vest-Tyskland, som

vel ville koma med dei same krav. Derfor er det viktig for oss at vi ikkje kjem inn på landing og transitt.

Å dra sjøgrensespørsmålet inn i dette, meiner eg at ein ikkje bør gjera, kva syn ein elles kan ha hatt på det spørsmålet. Eg kan nok seia at eg frå fyrst av ikkje har vore heilt samd i den lina ein no vil fylgja, og eg deler handelsministerens syn på kva vanskar vi kan koma opp i dersom det vert eit resultat i Genève som ikkje går i vår favør. Vi må vera klår over at det kan skapa store vanskar for vår fiskeeksport og for fiskenæringa i det heile, dersom vi då tek steg slik som handelsministeren her nemnde.

Dette er kort sagt mitt syn på denne saka. Eg meiner at vi må stå fast her og ikkje bøygja av, slik som òg fiskeriministeren gav uttrykk for både i Stortinget i går og no her i dag.

Formannen: Jeg har tegnet meg selv. – Der er selvsagt enighet om at vi skal stå fast, men vi må jo forsøke å se litt fremover. Det er helt klart at vi skal øve et sterkt press, og et press som går så langt at vi truer med ikke å slutte oss til frihandelsforbundet. Men i slike situasjoner er det alltid av viktighet at man har et brukbart alternativ. Og da må vi alvorlig tenke over spørsmålet: Kan vi virkelig stå utenfor et frihandelsområde, selv om våre krav her ikke blir imøtekommet? Jeg vet ikke hva en slik norsk politikk kunne føre til – om de seks som da ble igjen ville kjøre frihandelsområdet videre, eller om frihandelsområdet ville bryte sammen. Hvis frihandelsområdet bryter sammen, må man regne med tosidige avtaler med fellesmarkedslandene, og da er det ikke sikkert at vi står så veldig sterkt.

Den andre muligheten er selvsagt at vi tenker igjennom fiskerigrensespørsmålet på ny. Der ligger jo et forhandlingsopplegg som ville bestå i at vi krevet lettelser for både frossenfilet og andre fiskeslag, mot eventuelle konsesjoner i fiskerigrensespørsmålet. Det er selvsagt en mulighet som foreligger.

Det er ikke det at jeg vil anbefale noen av disse linjene, det er bare slik jeg ser situasjonen, og jeg tror vi skal være meget forsiktige med å engasjere oss så sterkt i en linje at vi kommer i den situasjon at vi ikke vet hva vi skal gjøre.

Wikborg: Jeg ser saken nokså meget på samme måte som formannen. Vi er alle enige om at vi skal stå så fast som bare mulig, men spørsmålet er: Skal vi la det briste eller bære? Er det Regjeringens syn, det fiskeriministeren ga uttrykk for i går, at hvis vi ikke får dette med, går vi ikke med De syv? Har Regjeringen allerede tatt det standpunkt? Det ville jeg gjerne vite.

Statsråd Skaug: Regjeringen har ikke drøftet saken ennå.

Statsråd Lysø: Det er mitt personlige synspunkt.

Wikborg: Det kan jo lett bli utlagt som noe mer enn det. Nå har det altså vært ført tosidige forhandlinger med Storbritannia bare om denne sektoren, og formodentlig ble det ikke da anledning til å bringe inn hele perspektivet. Jeg tenker

på at vi jo har noe vi kan gi inn på, f.eks. når det gjelder fiskaltollsatsene. Det blir sikkert et stort spørsmål senere hvordan vi skal stille oss f.eks. med biltollen. Der har vi noe vi kan by England. Jeg vet ikke hvor meget det betyr i denne forbindelse, men inntil vi har fått vårt ønske oppfylt med hensyn til våre viktigste ting – og frossenfisk regner jeg som noe av det aller viktigste – må vi ikke gi inn på de andre områdene, men holde det åpent.

Jeg tror det vil være uheldig om vi tar det standpunkt at vi vil utsette ratifikasjonen til Genève-resultatet foreligger, for da har vi allerede møtt engelskmennene på halvveien. Da har vi gjort tolvmilsgrensen til et spørsmål i alt dette, mens vi hele tiden sier at den vil vi holde utenfor. Så jeg tror ikke det er noen utvei.

Jeg er ikke klar over hva herr Vatnaland mente med at vi må stå fast og ikke bøye av – om meningen er at vi skal gå til det ytterste, og ikke gå med hvis ikke frossenfisken blir godtatt. Det er det som er problemet for oss i øyeblikket, selv om vi håper at hele saken må mykes opp under forhandlingene som forestår i Saltsjöbaden. Men vi må hele tiden ha for øye at fisk er noe av den vanskeligste eksportvare vi har, og hva hjelper det oss om vi har aldri så mange fiskebanker og aldri så meget fisk hvis vi ikke får solgt den? Det er et problem som jeg synes vi hele tiden må ha in mente når vi drøfter disse tingene. Så jeg vet ikke om jeg for min del kan si noe annet enn dette: Stå fast så lenge det overhodet er mulig å stå fast. Jeg vil også gjenta det jeg nevnte i går i trontaledebatten at før vi skal ratifisere, må vi også få en utredning av det alternativ at vi ikke går med – hvordan det vil stille seg for vår treforedling, for vår skipsfart, for vår elektrokjemiske industri, vår ferroindustri – alt dette. Og jeg tror at vi alle nå i trontaledebatten skal gjøre hva vi kan for å skape det best mulige grunnlag for våre forhandlere i Saltsjöbaden, men uten at vi binder oss til å la det briste eller bære.

Reinsnes: Jeg vil gi uttrykk for at jeg helt deler fiskeriministerens syn på denne saken. Jeg er fra det distrikt som kanskje er sterkest rammet av trålerplagen, som vi kaller det, nemlig Vesterålen, og det viser seg at den store tilgangen av utenlandske trålere gjør fisket mindre og mindre drivverdig for fiskerne fra år til år. Så for oss gjelder det på mange måter liv eller død for denne næringen.

Herr Wikborg spurte: Hva hjelper det oss om vi har aldri så mange fiskebanker, om vi ikke får solgt fisken? Jeg vil stille spørsmålet motsatt – hva hjelper det å ha salgsmuligheter når vi ikke får noen fisk å selge? Det er det som vil bli resultatet til slutt.

Jeg ser det derfor slik at tolvmilsgrensen er så viktig – de andre hensyn er selvfølgelig også viktige, men at den må komme i første rekke og at vi ikke må gi noen konsesjoner der som gjør at vi kan miste vår sjanse til å få gjennomført den. Der må vi avvente resultatet av sjørettskonferansen til neste år.

Jeg forstår at spørsmålet om landing og transitt er kommet i annen rekke i disse drøftelsene med engelskmennene, derfor er vel ikke det noe å snakke om nå. Det er selvfølgelig heller ikke bra om vi må gi etter der, men ikke så galt som når det gjelder tolvmilsgrensen.

Jeg mener altså at vi må holde fast på vårt krav om at frossenfisk må komme med, og ikke fire der i første omgang. Det må jo også gå an å få solgt fisk til andre enn engelskmennene. Jeg synes de inntar en altfor steil holdning i denne saken, og man skal ikke bare bøye av for engelskmennene hva de enn finner på.

Formannen: Jeg har en rekke talere inntegnet og tiden går, så jeg må be om at man fatter seg i korthet.

Kjøs: Ja, jeg kan fatte meg svært kort, for jeg sa i grunnen min mening forrige gang, og den er ikke endret nå.

Jeg er selvsagt enig i at man viser en så fast holdning som mulig under forhandlingene, og når det gjelder sjøgrensespørsmålet, kan jeg ikke skjønne at det kan være mulig, nå foran forhandlingene i Genève, å gi konsesjoner der. Det ville jo bringe oss i en nokså underlig stilling i forhandlingene på sjøgrensekonferansen. Men som jeg også sa sist, synes jeg det er meget betenkelig å bringe seg i den stilling at man så å si ikke har noen utvei hvis forhandlingene brister, så der kan jeg slutte meg til det formannen sa, at man må ha overveiet alle de konsekvenser et brudd vil ha for oss.

Statsråd Lysø: Jeg vil bare si til orientering at det som er sagt fra min side både her og i Stortinget, om at en må ta opp til overveielse selve spørsmålet om Norges deltakelse i frihandelsforbundet, det står for min egen regning, det er ikke drøftet i Regjeringen. Jeg er klar over at dette er uhyre vanskelig. Som alternativ har jeg tenkt at man måtte prøve med en bilateral avtale, men at denne bilaterale avtale da i tilfelle måtte kunne etableres på liknende måte som de danske bilaterale avtaler, selv om det ville komme i strid med GATT. Hvis GATT godtar de danske avtalene, må det også kunne være mulig for den å godta en bilateral avtale om norsk fisk. Men i tilfelle av at man skal gå inn på den linjen, en bilateral avtale med en kvantumsbegrensning, er det helt urimelig at den knyttes til sjøgrensespørsmålet, slik at britene forbeholder seg å ta opp avtalen til ny overveielse hvis Genèvekonferansen får tilstrekkelig flertall for en utvidelse til 12 mil.

Statsråd Skaug: Jeg må få korrigere en misforståelse. Det er ingen dansk bilateral avtale som gjelder landbruksprodukter, idet den dansk-britiske overenskomst vil komme til å gjelde alle de syv land, slik at de innrømmelser Danmark har fått når det gjelder baconeksport til Storbritannia vil gjelde også for de andre land.

Røiseland: Eg er samd med herr Kjøs. For meg står det slik at for oss å stå utanfor frihandelsområdet, det må bli reine undergangen for heile vårt næringsliv. Då vil vi vel ikkje få selt korkje fisk eller industrivarer.

Reidar Carlsen: Som det er sagt her før, er vi vel alle enige om at vi må stå så fast på våre standpunkter som overhodet mulig, og særlig for å gi våre

forhandlere den støtte de har behov for under forhandlingene i Saltsjöbaden. Men det er klart at her innen fire vegger må vi, som formannen sa, for alvor drøfte hvilke alternativer vi har, og da må vi be om at man snarest mulig bringer på det rene hvilke konsekvenser en tolvmilsgrense vil ha, altså: Hva betyr utlendingenes fiske mellom en tolvmilsgrense og den grensen vi har i dag? En tolvmilsgrense vil beskytte Finnmarksbanken, så det er greit, de vil i det vesentlige komme innenfor. Men når vi kommer nedover til Troms og Vesterålen, er det nokså tvilsomt hva det vil bety for fredning av fisken. Det som er vanskeligheten der, er at vi fisker på samme felt som de utenlandske trålere driver på, langt utenfor en tolvmilsgrense, og trålerplagen i Vesterålen består i at de ødelegger fiskeredskaper langt utenfor de 12 mil. Men disse ting må bringes på det rene. Vi kjenner ikke til hvor store kvanta det kan dreie seg om. Vi må også få se hva det ville bety om vi skulle bryte forhandlingene. Det er vi ikke klar over i dag, og da kan jeg for min del ikke ta standpunkt til et så alvorlig spørsmål. Vi må få se hele saken i sin fulle sammenheng, og være klar over hvilke konsekvenser det ville føre med seg om vi skulle bryte forhandlingene og ikke slutte oss til frihandelsforbundet. Og når det gjelder fiskeriene må vi ha alternativet klart, som også fiskeriministeren sa, når vi skal drøfte fortsettelsen, altså de andre fiskevarenes innpassing i avtalen.

Meisdalshagen: Jeg skal være svært kort. – Jeg er fullstendig enig med herr Kjøs i at det ikke kan være snakk om at vi på det nåværende tidspunkt kan gå inn på forhandlinger om tolvmilsgrensen, og i alle tilfelle ikke før vi har fått virkelig sikkerhet for at det ikke vil volde de store skadene som vi frykter. På den annen side er vi vel alle enige om at spørsmålet om frossenfilet og frosne skalldyr har sin store betydning. Men hvis vi skal ha valget mellom å fastholde vårt standpunkt når det gjelder frossenfilet og frosne skalldyr og å gå inn i frihandelsforbundet, så må disse varene telle svært meget for å veie dithen at vi skal holde oss utenfor hvis vi ikke får dem med. Men når det gjelder tolvmilsgrensen er jeg enig i at det spørsmålet går det i det hele tatt ikke an å ta opp på det nåværende tidspunkt.

Formannen: Det er ikke inntegnet flere talere. – Vi får da nøye oss med denne foreløpige meningsutveksling som her har funnet sted. Jeg går ut fra at Regjeringen kommer tilbake til saken senere.

Møtet hevet kl. 10.00.